

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput L. Solvuntur objectiones, simulque varii deciduntur casus
præcedentibus affines.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

terminatè, vel indeterminatè inebriandos. Est per se ad eò manifestum, ut in eo Doctores omnes conveniant.

489 Sequitur 8°. gravis pariter scandali reum esse, qui juramentum exigit ab eo quem scit pejeraturum, nisi publicè id faciat auctoritate ad instantiam partis, id exigente juris ordine: quo casu non videtur ille exigere, sed ille ad cuius instantiam exigit. Ita S. Thomas q. 98. a. 9. tam in corp. quam ad 2. & 4. Et probatur, quia juramentum istud in talibus circumstantiis privatè exigens auctoritate, causa est perjurii ipsius: cum nulla ipsum excuset causa justa. Nec enim in talibus circumstantiis expectare potest finem juramenti, confirmationem utique veritatis: nec proinde recuperationem rei suæ; sed negationem potius veritatis, sacrilegamque assumptionem divini testimonii in confirmationem falsitatis. Unde Augustinus serm. 11. inter Parisienses, qui est secundus in Decollat. S. Joan. *Scribe (inquit) in cordibus vestris quod dico, ille qui hominem provocavit ad jurationem, & scit eum falsum esse juraturum, vincit homicidam: quoniam homicida corpus occisurus est; ille animam.*

490 At, inquis, licitè juramentum exigitur ab eo qui scitur juraturus per falsos deos. Igitur & ab eo qui scitur pejeraturus.

Nego consequentiam. Quia in casu juramenti per falsos deos, obtinetur finis juramenti, non in casu nostro: justa proinde necessitas aliquando permittit primum, uti Augustinus epist. 154. ad Publicolam probat exemplis Isaac & Jacob. Et ratio est, quia hoc petere, est justa de causa petere id quod alter potest benè facere, & de facto bonum habet effectum, fidelitatem utique in pacto servando. Et idè utens *fide illius, qui per falsos deos jurat, non nititur ad malum, sed ad bonum, nec peccato illius se sociat* (ait Augustinus) *quo per demonia juravit, sed pacto ejus bono, quo fidem servavit.* Cui nihil simile in casu exigentis juramentum ab eo quem scit pejeraturum.

491 Sequitur 9°. justa de causa licitum esse ab altero petere, quod facere potest, sed facturus non est absque peccato. Patet exemplo proximè allato petentis juramentum ab eo qui scitur juraturus per falsos deos; quod exemplum cum S. Augustinò sanctus Thomas admittit loco citato. Patet etiam exemplo petentis mutuum ab usurario, quod in necessitate licitum esse docet idem S. Thomas q. 78. a. 4. Necnon exemplo petentis Sacramentum à malo Ministro, quod licitè fieri idem docet 3. p. q. 64. a. 6. ad 2. Et ratio horum omnium est, quia justa de causa licitum est ab alio petere quod potest, si velit, benè facere, licèt prævideatur facturus non benè. Quòd enim malè facturus sit, solà malitià suà malè facturus est, quam cum notabili meo incom-

modo non teneor impedire; sed permittere possum, velut utendo malo ipsius ad bonum, ut loquitur sanctus Thomas citatà q. 78. a. 4.

CAPUT L.

Solvuntur objectiones, simulque varii decidentur casus præcedentibus affines.

Dices: ex proximè dictis sequitur 1°. esse licitum locare domum meretricibus. 2°. esse licitum offerre munera concubinæ Judicis, ut intercessione ipsius, Judex sententiam ferat in favorem offerentis. 3°. famulum posse, ex præcepto heri, adducere concubinam in domum ipsius, licèt prævideatur cum ipsa peccaturus. 4°. posse etiam famulum domino apponere scalas, & similia adjumenta, ut perveniat ad meretricem, cum qua scitur peccaturus. 5°. Christianos captivos apud Turcas, posse licitè remigare contra Christianos, licèt occidendi prævideantur à Turcis. 6°. esse licitum petere à malefico, ut maleficium dissolvat, quod sine maleficio dissolvere potest, licèt prævideatur maleficio dissoluturus. 7°. maritum posse permittere adulterium uxoris, ut possit eam in flagranti delicto adhibitis testibus deprehensam convincere. 8°. patrem etiam posse permittere furtum filii, relicta ipsi ad hoc in loco opportuno pecunià, ut in furto deprehensum à furtis ulterioribus cohibere possit. 9. caupones posse parare cenam in die jejunii nolentibus jejunare, copiosum etiam potum iis ministrare, quos inde prævident inebriandos.

Ad 1. Tamburinus lib. 5. in Decal. c. 1. 493 n. 35. cum Sanchez responder, esse licitum elocare domum meretrici, etiam nullà excusante causà; eò quòd utique æquè commodè posset aliis elocare. Verùm communis sensus timoratorum fidelium est in contrarium: utpote pro personis honestis tales locatores non reputantur. Enimverò per elocationem istam omnibus prostitutionibus & turpitudinibus (quæ ibi fiunt) cooperantur, dum locum commodum peccandi tam meretricibus, quam ad eas adventantibus præbent. Nec refert quòd alii equidem ipsis elocarent. Quia non licet alienam iniquitatem proprià iniquitate prævenire. Unde Justinianus Imperator novellà 14. decem librarum auri multà punit eum, qui patitur in sua domo lenonem.

Sylvius tamen q. 77. a. 4. quæsto 1. ex-494 cipit casum, quo Respublica certam meretricibus plateam designavit, cum facultate in ea consistendi, ne totam alioqui inficiant civitatem. Quo casu licitum putat iis locare domos ista in platea sitas.

Ad 2. nego id esse licitum (quidquid dixerit Bonacina) quia concubina non habet favorem Judicis, nisi quatenus concubina ipsius,

ipſius, ſive ratione nefarii concubinatûs. Petere ergo favorem Judicis, per interventio- nem concubinæ, eſt petere favorem Judicis intuitu nefarii concubinatûs. Eſt enim inducere concubinam, ut intuitu turpis com- mercii quod habet cum Judice, procuret ab ipſo deſideratum favorem. Quod certiffimè illicitum eſt.

496 Eliminetur ergo à Chriſtianiſch ſcholis opi- nio contraria, ſicut & duæ ſequentes P. Si- monis de Leſſau, allegatæ in Facto Cura- torum Ambianenſium de 27. Julii 1658. *Mortaliter non peccant mulieres, que ſe præbent conſpiciendas adoleſcentibus, à quibus ſe cre- dunt turpiter conſpiciendas, ſi hoc faciant ali- quâ neceſſitate, aut utilitate, aut ne ſe privent ſuâ libertate, vel jure excedendi domo, vel ſtan- di ad oſtium vel feneftram domûs. Non peccant etiam mortaliter, dum ſuperſuis ſe veſtibus ornant, vel nuntur veſte tam exili, ut earum tranſpareant ubera, nec dum ea nuda abſque prava intentione exponunt, ſecundum patri- am morem.* Propudioſe ſunt iſtæ propoſitiones, nec hîc ſine rubore deſcriptæ, ut pateat evi- denter, quàm corrupta ſit nonnullorum Ca- ſuiſtarum Ethica, & quàm neceſſariò refor- manda.

497 Ad 3. proſus etiam negandum, id eſſe licitum, improbanduſque eſt Bonacina, non ſolum id permittens, ſed & permittens fâ- mulo deferre munera concubinæ, eique juſ- fu heri ſcribere litteras, ut ad ipſum tali ve- niat horâ. Hoc eſt enim cooperari peccato heri, ſicut in caſu ſequenti. Sicut etiam peccato alterius cooperari cenſetur, qui ipſi deſert venenum, vel laqueum, quo ſcit ip- ſum ſeſe enecaturum. Nec propoſitio illa Bonacina minùs aperit januam lenociniis excuſandis, quàm iſta anno 1659. ab Epiſ- copo Namurcenſi, Synodoque ſua Dicece- ſana proſcripta: *Famuli comitantes herum nô- ſtri, vel die, ad domum concubinæ, qui ſine eo- rum ſocietate eò non iret, vel ſerum internun- tia, vel litteras, vel ſerum hinc inde horam ad peccandum, vel faciunt excubias, vel cuſto- diam, dum ſimul cum concubina, vel alia, com- mittit peccatum, abſolvi non poſſunt, ſi conſen- tiant in peccatum dominorum: ſecus ſi id fiat propter temporalem commoditatem.* Neque iſtius propoſitionis praxim excuſat autori- tas Caſtro-Palai to. 1. tr. 6. diſp. 6. p. 11. n. 6. & 7. Sa verbo peccatum n. 9. edit. complet. Tamburini l. 5. c. 1. §. 4. n. 18. ei patrocinantium. Quia opinio eorum in multis nova eſt, periculoſa, & ſalutis ani- marum deſtructiva, & ut talis in puncto præ- ſenti ab Epiſcopo & Synodo Namurcenſi reprobata. A præcipitio proinde non excu- ſatur, qui tales duces ſequitur. Et de tali- bus loquens Auguſtinus lib. de catechiſ. rud. c. 25. *Cum videris (inquit) multos non ſo- lum hac facere, ſed etiam defendere.... tene- re ad legem Dei.... non enim ſecundum il- lorum ſenſum, ſed ſecundum illius veritatem*

judicaberis. Cui concinit Gregorius Na- zianzenus orat. 27. dicens, quod *ſola Veritas, non contra eam ſentientium opinio curande eſt.* Quia ſola, inquit, *Veritas vel me condem- naverit, vel abſolverit, aut miſerum, vel bea- tum reddiderit.*

Ad 4. reſpondeo Caſtro-Palaum & Hur- tadum apud Dianam p. 5. tr. 7. reſol. 27. Eſcobarium tr. 7. exam. 4. n. 23. Bau- nium in Sum. pag. 710. edit. 1. docuiſſe quidem hanc propoſitionem: *Famulus quæ ſubmiſſis humeris ſcienter adjuvat herum ſuum, aſcendemem per feneftram ad ſtuprandam vir- ginem, & multoties ei deſervit, deſerendo ſca- las, aperiendo januam, aut quid ſimile coope- rando, non peccat mortaliter, ſi id faciat metu notabilis detrimenti, puta ne à domino malè trahatur, ne torvis oculis aſpiciatur, ne domo expellatur.* Sed contrarium etiam hîc pro- ſus eſt dicendum: cum propoſitio illa ſit quinquageſima- prima ex iis quas Eccleſia per Innocentium XI. velut ut minimum ſcandalofas, & in praxi pernicioſas condem- navit, eamque Generalis Cleri Gallicani Conventus anni 1700. *verbis Dominicis & Apoſtolicis aperte contrariam & hereticam de- claravit propoſit. 68.* Enimverò *quam da- bit homo commutationem pro anima ſua? Matth. 26.* Et, *digni ſunt morte, non ſolum qui ea fa- ciunt, ſed etiam qui conſentiunt facientibus.* Roman. 1. *Conſentit autem, quiſquis moraliter cooperatur.* Moraliter verò coope- ratur ſtupro heri, qui per ſimilia ministeria ipſi ſcienter inſervit: quemadmodum moraliter cooperaretur occiſioni innocentis, qui per ſimilia ministeria ſcienter inſerviret do- mino, nitenti per ministeria illa pervenire ad innocentem trucidandum. Refert Natalis Alexander in Paralipomen. Moral. pag. 352. ingenuam ac nobilem puellam, immiſſo clanculum à corrupta ancilla in cubiculum ſuum juvene, ejuſdem virginis amaſio, per vim ab ipſo ſtupratam fuiſſe. Cui dubium eſſe po- teſt, immiſſionem illam juvenis moralem fuiſſe cooperationem ad violentam ipſius ſtuprationem, tametſi eam corrupta ancilla expreſſe non intendiſſet, ſed ſolam pinguem mercedem obſequii ea in re illi amaſio præ- ſtiti? Idem eſt in caſu noſtro. Et ideo Ter- tullianus lib. de idololatria c. 11. *Graviora (inquit) delicta queque pro magnitudine pe- riculi diligentiam extendunt observationis, ut non ab his tantum abſcedamus, ſed ab iis mi- niſteris per que ſunt... In nullo neceſſarius eſſe debeo alii, cum facit quod mihi non li- cet. Ex hoc quod vetor facere, intelligere de- beo, curandum mihi eſſe, ne fiat per me (id eſt per ministerium meum)... nam quod mihi de ſtupro interdicitum ſit, aliis ad eam rem nihil aut opera, aut conſcientia exhibeo... Sed conditionalis (id eſt ſervus) ſum: nemo duobus dominis ſervire poteſt. Si vis Domini diſcipulus eſſe, crucem tuam tollas, & Domi- num ſequaris neceſſe eſt.* Paulo antè verò

præcluserat excusationem: *Non habeo quo vivam... egebo, si non serviam præcipienti domino. Sed felices egenos Dominus appellat. Vitium non habeo: sed nolite cogitare de victu... Fides famem non timet, &c.*

499 Nec Adversarii bene se fundant in factu Naaman, de quo supra: quia ratio cur Naaman non sit moraliter cooperatus peccato domini, adorantis in templo Remnon, est quia cooperatus non est adorationi istius idoli, neque causaliter se habuit ad illam (prout delatio illa scalarum, apertio januarum, &c.) sed merè concomitanter, ac per accidens, prout famulus deferens caudam dominæ euntis ad fanum idoli, vel illud adorantis.

500 Et hinc ad 5. nego (cum gravissimis Authoribus) id licitum in bello injusto. Neque enim Turcarum remiges & mancipia id magis possunt, quam famuli (remigando) adjuvare possint heros suos, navi pergentes ad stuprandas virgines, vel ad trucidandos innocentes. Quos enim adjuvare non possunt, scalas deferendo, humeros ascendentibus heris supponendo, januam aperiendo, &c. (prout Ecclesia declaravit) nec possunt remigando.

501 Nec dicas (cum eximio P. Farvacques) remiges illos non censerī Turcis moraliter cooperari ad injustam Christianorum occisionem: quia justam habent causam ponendi actionem de se bonam, ex qua Christianorum occisio sequitur præter intentionem ipsorum. Si enim id dici posset de illis Turcarum mancipiis, dici pariter posset de famulis heri Christiani (quod fatetur dici non posse) neque enim dispar apparet ratio; nec eximius ille Doctor ostendit, quod remigatio illa mancipiorum in dictis circumstantiis sit bona, vel licita, magis quam remigatio famulorum dicti heri, vel delatio scalarum, &c. Tamen si enim actiones istæ, extra huiusmodi circumstantias, licitæ sint, non profectò in circumstantiis illis, in quibus censentur morales cooperationes ad flagitia dominorum.

502 Quod licet satis sit declaratum, amplius tamen triplici declaratur similitudine. Prima est, quia bellare & pugnare in bello, sunt actiones mancipiis absolute licitæ; non tamen in circumstantiis, in quibus bellare & pugnare censentur pro Turcis, Christianos injustè aggredientibus. Secunda, quod famula ad iussionem heri ascendat in lectum suum, denudet se, eumque corporis situm teneat, quem herus jubet, sunt actiones absolute quoad substantiam indifferentes; sed prout factæ in circumstantiis, in quibus famula scit herum hæc omnia jubere ad finem constuprandi ipsam, sine dubio sunt cooperationes morales ad ipsius flagitium, ac per consequens hæc & nunc illicitæ, etiam si famula eas recusando, jugulanda foret ab heri. Tertia, clamoris ommissio absolute est

indifferens; sed non talis in circumstantiis, in quibus impudicus juvenis vim inferre nititur ingenuæ puellæ. Si enim non clamet, cum potest, domesticorum, vel vicinorum auxilium contra violentum pudicitiae suæ aggressorem implorando, non resistit quantum potest: cum non clamet cum potest. Et idè violentiam perfectam pati non censetur, sed aliquo modo consentire. Maxime cum deberet usque ad sanguinis effusionem resistere stupratori, etiam districto in peccatus pugione mortem comminanti. Dicit enim Apostolus: *Nondum usque ad sanguinis effusionem resistitis adversus peccatum repugnantes.* Videatur D. Ambrosius l. de lapsu virginis consecratæ cap. 3. ubi virginis, quæ non clamaverat, excusationem hanc refellit: *Sed dices: nolui hoc malum, violentiam passam sum. Respondet tibi fortissima illa Susanna, cujus tu nomen fallaciter bajulas: ego inter duos Presbyteros posita, inter duos utique Judices populi, sola inter sylvas paradisi constituta, vinci non potui: quia nec volui, etiamsi mortem comminarentur. Tu ab ineptissimo adolescente, & in media civitate, quomodo vim potuisti perferre, nisi quia ultro vitari voluisti? Quis denique tuas voces audivisti? Quis oblationes sensit? Videatur & caput 22. Deuteronomii v. 23. & 24. ubi sic: *Si puellam virginem desponderit vir, & invenerit eam aliquis in civitate, & concubuerit cum ea, educes utrumque ad portam civitatis illius, & lapidibus obruentur, puella, quia non clamavit, &c.* Videatur denique Natalis Alexander loco citato, ubi stupri ream censet ingenuam illam puellam, quæ vim passâ à juvene subintroducto, non clamavit (quamvis animo se non consentisse diceret) eò quod districto in peccatus ejus pugione minas mortis ipsi intenterat, si domesticorum auxilium clamando invocasset.*

Ad 6. primâ facie videri posset admittenda sequela, eamque reverè admittunt Petrus Ledesma, Sanchez, Perez, Dicastillo, Franciscus Bardi, Filiutius, &c. Quia iusta de causa licitum est ab altero petere, quod facere potest absque peccato, licet absque peccato cognoscatur non facturus, ut pluribus exemplis probatum est n. 491. Dicendum nihilominus 1º. non esse licitum absolute petere à malefico, ut maleficium tollat, quod certò vel probabiliter cognoscitur non sublaturus, nisi dæmonis ope, licet aliter possit. 2º. esse tamen licitum petere, ut maleficium tollat absque ulla dæmonis ope. 3º. in dubio, an tollere possit, vel non possit, absque dæmonis ope, eligendum est quod tutius est, nec proinde tunc malefici dissolutioni à malefico petenda.

Ratio primæ partis (quam tradunt Sylvester, Cajetanus, Binsfeldius, Delrio, Malderus, ipsique citatis Wiggers tr. 8. de Relig. c. 6. n. 158. sicut & Sylvius hic q. 43. a. 4. quæstio 2. conclus. 2.) est quia ta-

lis petitio (inquit Sylvius) pertinet ad amicitiam cum dæmone, tamquam benefactori.

506 Si petas, quare petitio rei, quam maleficus, absque ope dæmonis, licite facere potest, magis pertinet ad amicitiam cum dæmone, tamquam benefactori; quam petitio juramenti ab eo qui scitur juraturus per falsos deos, pertineat ad societatem cum falsis diis, tamquam testibus & confirmatoribus juratæ veritatis? Respondeo rationem esse, tum quia qui scit, aut probabiliter cognoscit, maleficum usum maleficio, eoque non obstante; absolute petit, cum petitionem determinare possit ad modum licitum, protestarique se nolle illicitum, censetur moraliter consentire; ut maleficium tollatur dæmonis ope (quod est consentire in societatem cum dæmone) satis enim indicat, sic petendo, sibi perinde esse utrovis modo maleficium tollatur, dummodo effectum obtineat petitionis suæ. Tum quia quemadmodum si dæmon se offerret, absque petitione tua, & absque opera magi, ad tollendum maleficium, si oblationem acceptares, censeris ope ipsius uti, in eamque consentire, ac per consequens in societatem cum ipso. Et idem est, si magus ipse, absque petitione tua, ultro se offerret ad tollendum maleficium per maleficium, si hoc absolute acceptares, censeris acceptare opem dæmonis. Et idem rursus est, si permitteres quod magus, in præsentia tua, tibi vel tuis rebus applicaret medium aliquod superstitiosum, ad tollendum à te maleficium. Ita dum non solum permittis quod magus, in absentia tua, tollat maleficium, quod scis, vel probabiliter cognoscis non sublatum iri, nisi dæmonis ope, sed & dum absolute peris id quod supra, dæmonis opem acceptare censeris, nec satis consulere honori Domini, acceptando opem capitalis inimici ipsius. Propter quod Levit. 20. dicit: *Anima que declinabit ad magos. . . . ponam faciem meam contra eam, &c.*

507 Ratio secundæ partis est, quia petendo, ut maleficium tollat absque dæmonis ope, expresse declaras te in dæmonis opem non consentire; nec uti velle operâ magi, quâ magi; sicut S. Godolena suo nos exemplo docuit. Cum enim Bertulfus, maritus ipsius, ei dixisset, suæ in eam ferociæ causam esse maleficium; sed à se cognosci feminam, quæ jactabat se posse illud tollere, mutuumque amorem conciliare. Respondit: *Ancilla Christi sum: illi ego omnia mea commendo. Si tamen absque sceleris alicujus commixtione id fieri potest quod dicis, non refragor, uti videre est in vita ipsius apud Surium die 6. Julii. Sanctus quoque Theodorus Siceota malefico respicienti jussit, ut quoscumque homines, aut domos, aut animalia maleficis suis obstrinxerat, dissolveret, modo haud dubiè licito, ut refert Georgius*

Tom. II.

Presbyter in vita ipsius apud Continuatores Bollandi to. 3. Aprilis ad diem 22.

Ratio tertie partis est, quia qui dubitat, an magus possit, sine dæmonis ope, maleficium tollere, vel non possit, si durante dubio ab ipso absolute petat, ut maleficium tollat, tam ipsum periculo moraliter exponit ope dæmonis tollendi, quam seipsum, opem dæmonis acceptandi. Per consequens non satis consulit divino honori, satisque indicat, sibi indifferens esse, utro modo tollatur, licito an illicito, ope vel non ope dæmonis. Et idè Doctores communiter id damnant contra Tamburinum. Et Delio l. 6. c. 2. sect. 1. q. 2. circa finem monet, illum qui dubitat ut supra, debere ab eo inquirere & examinare, quibus mediis sit usus, & declarare se nolle uti ipsius operâ, nisi modo licito.

Nec dicas, in dubio benè præsumendum de proximo, quod utique modo licito usus sit. Neque enim id præsumendum de hominibus magicæ arti addictis, sed id quod ab ipsis frequentius fit. Frequentius autem magi in similibus ope dæmonis utuntur, quocum societatem habent, & cui ad nutum ipsius serviunt.

Ad 7. respondeo, maritum id non posse, sed teneri adulterium uxoris impedire, si suppetat alia via impediendi ulteriora uxoris adulteria, v. g. per Pastoris admonitionem. Si tamen alia via non suppetat ea impediendi, sitque probabilis spes sic impediendi, videtur ad istum finem posse permittivè se habere, ut deprehensos in flagranti delicto deterreat, deterrendoque impediatur ab ulteriori peccato. Quamvis enim non sint facienda mala, ut eveniant bona, possunt tamen permitti mala, ut occasionaliter sequantur bona. Cum ista de causa uxor ab alio importunè & frequenter ad adulterium sollicitata, nec aliter valens se liberare ab importunitatibus ipsius, de consensu mariti possit condicere horam, ut veniat tali nocte, ut si fortè veniat, deprehensus caveat in futurum. Pater etiam aliquando potest permittivè se habere ad furtum filii, ut deprehensus, & insigniter castigatus, à furtis ulterioribus coerceretur. Ex gravi namque causa permitti possunt aliqua peccata, ne graviora sequantur, si ista impediuntur. Sic enim meretrices Respublica licite permittit, secundum S. Augustinum & S. Thomam. Sic etiam Deus peccata hominum permittit.

Ad 8. id absque distinctione non concedendum, eo solum prætextu, quod si ego recusem, alius dabit (uti concedunt Petrus Ledesma, Lessius, &c.) cum hoc sit habenas nimis laxare. Distinguendum ergo cum Sylvio q. 77. a. 4. quæstio 1. & dicendum 1º. cum S. Thoma q. 169. a. 2. ad 4. non posse ab artificibus fieri, nec proinde vendi res, quibus homines uti non possunt

absque peccato, vel quibus certæ conditionis homines nunquam utuntur absque peccato, nec proinde licitum esse vendere paganis idola. Quia hoc est illis præbere directè occasionem peccandi, ait S. Doctor.

512 Dicendum 2º non esse licitum vendere res, quibus homines ut plurimum malè utuntur, v. g. venena, nisi constet hîc & nunc ad bonum usum peti. In dubio namque præsumitur id frequentius, & ut plurimum accidit, & saltem id timere, periculumque cavere, prudentia dicitur. Unde etiam S. Thomas ibidem ait, quòd si operibus alicujus artis, ut in pluribus aliqui malè uterentur, quamvis de se non sint illicita, sunt tamen per officium Principis à civitate extirpanda, secundùm documenta Platonis.

513 Dicendum 3º non esse licitum vendere res indifferentes, v. g. gladium, vel pugionem, cum scientia, vel probabili cognitione, quòd emptor iis malè utetur in damnum tertii, maxime si damnum istud præponderet utilitati, quæ venditori provenit ex ipsius venditione. Quia ordo amoris postulat illi damno postponendam utilitatem meam; & aliàs censebor eidem damno cooperari.

514 Dicendum 4º etiam citra damnum tertii, non esse licitum vendere res indifferentes illi, qui scitur, vel probabiliter cognoscitur abusus ad peccatum: nisi venditor habeat causam rationabilem, ob quam negligere queat peccatum proximi, pro quanto scilicet illud impedire non potest, absque gravi damno suo, ut si homines perdit, nullaque disciplinâ coerciti, minentur incendium domûs, vel necem, aut vulnera hospiti, nisi ipsis petentibus cœnam vetitam, vel carnes die vetito ministraret. Aliàs enim censebitur peccato eorum cooperari, si non quoad initium, saltem quoad executionem prævæ voluntatis. Peccant proinde graviter caupones, & alii, qui in die jejunii, cœnam ministrant iis, quos sciunt benè pransos, & jejunii lege adstrictos, vel vinum copiosum iis, quos norunt sese inebriaturos, si absque gravi nocumento suo recusare possint, vel etiam absque probabili periculo graviorum peccatorum, v. g. blasphemiarum, perjuriorum, &c. Ita Sylvester, Angelus, Medina, & S. Antoninus p. 2. tit. 6. c. 3. §. 1. inde concludens, malo in statu esse venditores rerum indifferentium, qui parati sunt quibuscumque, sive ad bonum, sive ad malum u-

sum emptoris, eas vendere; nec sacramentaliter absolvendos, nisi illam animi præparationem, seu voluntatem abjiciant. Quemadmodum enim unusquisque impedire tenetur, ne proximus se corporaliter occidat, si absque gravi nocumento suo possit (v. g. ipsi non vendendo ensem, quo seipsum vult occidere) ita & ne occidat se spiritualiter per peccatum.

Nec dicas 1º talem jam esse spiritualiter mortuum per peccatum prævæ voluntatis. Quia quamdiu peccatum istud externo opere non est consummatum, debemus equidem id impedire (dum absque nocumento possumus) utpote gravius malum, quàm sit mors corporalis ipsius.

Nec dicas 2º quòd me negante quod peccata illa non impediuntur. Quia alii equidem sunt ipsis venditori, vel ministratori. Nam & alii peccabunt vendendo, vel ministrando (ob dictam rationem.) Non licet autem tibi tuo peccato peccatum ipsorum prævenire, sive peccare, eò quòd alii equidem sint peccaturi. Et ideo Concilium Mediolanense V. sub S. Carolo Borromæo tit. de his que ad dies festos, & sacra tempora pertinent, districtè prohibet, ne caupones, tabernarii, & alii, qui cœnacularum faciunt, vetitis in Quadragesima cibos vendant, etiam hospitibus, peregrinis, &c.

Nec dicas 3º quòd si caupones similia recusent, deserentur ab hospitibus, cum gravi jactura sua. Id enim timere non novit fides Christiana: cum scriptum sit: *Quærite primum regnum Dei, & cætera adjicientur vobis.*

Cæterùm si viri honesti sint, qui cœnam petunt, licet benè pransi, non tenentur caupones scrupulosius inquirere, an legitimam solvendi jejunii rationem habeant, ait Natalis Alexander to. 9. Theol. Dogm. l. 4. c. 5. a. 7. reg. 2. Et idem est dum carnes petunt. Quia judicare possunt, & plerumque debent in illorum favorem, & præsumere, illos ex necessitate, atque ex Medicorum consilio, cum Pastoris licentia, his cibis uti, nisi evidenter constet de contrario. De quo si constaret, graviter peccarent, si ministrarent, maxime si scirent carnes, die vetito, peti ab hæreticis in contemptum Ecclesiasticæ legis, eas prohibentis. Quo casu famuli domo potius egredi deberent, quàm eas parare, vel ipsis ea in re obsequi.

